

DESEMBRE 2025 - ANY XLVII - NÚM. 188

LLUMD'OLI

P O R R E R E S

CONTINGUTS

Què pots trobar en aquest número?

- Les *Activitats de l'Agrupació*, entre les pàgines 4 i 9.
- La *Informació Local* amb el noticiari, la pluviometria i articles com "Agermanar cultures, ensenyar i aprendre" i "Neix el primer correllengua agermanat", entre les pàgines 10 i 13.
- Torna la secció *Vena artística* amb una columna "No me'n record" a la pàgina 13.
- Entrevista a Biel i Rafel Barceló "50 anys formant bons conductors" a les pàgines 14 i 15.
- *Mirada indiscreta i Sabeu que...* a les pàgines 16 i 17.
- *L'Espurna Associativa* a les pàgines 18 i 19, amb un article dels Aires de Monti-sion.
- A la secció *In memoriam*, "La darrera conversa amb madò Maria de Can Marió" i "Homenatge a Gaspar Rosselló Nicolau", entre les pàgines 20 i 22.
- *Notes històriques*, a la pàgina 23, amb l'article "Establits a Son Cota (1862)".
- A les pàgines 24 i 25, l'*Espai escolar* amb el "50è aniversari del CEIP Climent Serra i Servera".
- La secció de *Creació* de la pàgina 26 a la 29 amb l'*Obturador*, de Mercè Oliver; els poemes de Jaume Rosselló i Catalina Quetgles Rosselló i l'etimologia de Cesca Roig.
- *Opinió*, entre les pàgines 30 i 33, amb "Palestina i Israel. L'etern conflicte", "El món davant del nas" i "Pobles amables amb els infants: una aposta per al futur".
- A les pàgines 34 i 35 informació sobre *Prensa forana*.

ENCARA NO ETS SUBSCRIPTOR O SOCI DE L'AGRUPACIÓ?

Per poder existir, tant l'Agrupació Cultural com el *Llum d'Oli* necessiten la col·laboració i compromís de la gent de Porreres. Som molts, però encara volem ser més! T'animam a subscriure't a la revista o bé a fer-te soci de la nostra entitat, així ens ajudareu a seguir endavant amb la nostra tasca desinteressada en favor de la cultura i la informació al nostre poble. Preus: si tens menys de 30 anys, el cost és de 20€ anuals. A partir dels 30 anys, el preu és de 35€ anuals. Subscripció a la revista: 15€ anuals. Totes les modalitats inclouen l'enviament del *Llum d'Oli* al vostre domicili!

Contacta amb nosaltres a través de l'adreça: llum-doliporreres@gmail.com

Podeu trobar el *Llum d'Oli* a la venda als següents establiments: estanc Número 1, papereria es Cantó, papereria Nova Pemi, fruiteria Ca na Maria, a l'Escrivania i a la Cooperativa Agrícola.

31 DE DESEMBRE

Desembre de 2025 - Núm. 188

Dipòsit Legal PM 76/1979

Edita

Agrupació Cultural de Porreres
Carrer d'en Mago, núm. 6
acp@agrupacioculturalporreres.cat
<https://agrupacioculturalporreres.cat/>
www.facebook.com/acporreres
www.facebook.com/llumdoli
@acporreres (Twitter i Instagram)

Coordinació

Catalina Maria Garí Blanch
llumdoli@porreres@gmail.com

Consell de redacció

Anna Barceló Escoda
Marga Barceló Sagreras
Catalina Garcia Garí
Francesc Melià Barceló
Gabriel Mesquida Veny
Gabriel Noguera Vich
Cesca Roig Sampol
Rosa Rotger Font
Cristina Sorell Adrover

Col·laboradors/es

Antònia M. Amengual
Maria Barceló Crespi
Germanes Barceló-Crespi
Tomeu Barceló Sansó
Margalida Barceló Taberner
Beatriu Deñor Barcons
Xisca Garí Blanch
Bartomeu Garí Salleras
Catalina Quergles Rosselló
Sebastià Lliteres Lliteres
Joan Mesquida Sampol
Maria Antònia Nicolau Rosselló
Mercè Oliver Oliver
Caterina Oliver Riera
Cati Romero Ferrà
Maribel Rosselló Trobat
Jaume Rosselló Tomàs
Aires de Montis-sion
Autoescola Barceló
CEIP Climent Serra i Servera

Fotografies

Arxiu Agrupació Cultural
Web i Facebook de l'Ajuntament
Membres de la Redacció

Correcció lingüística

Catalina Maria Garí Blanch

Coberta

Fotografia de Mercè Oliver a qui volem
agrair la col·laboració.

Contracoberta

Fotografia cedida per Margalida Cortès a
qui volem agrair la col·laboració.

Imprimeix

Gràfiques LLOPIS, S.A.
Tel. 971 58 04 89
e-mail: disseny@grafiquesllopis.com

Els articles publicats reflecteixen
únicament l'opinió dels seus autors.

Fa gairebé vuit segles que començava l'etapa històrica en què se situa el nostre present. Aquesta és una evidència que els avantpassats han tengut ben clara d'aleshores ençà. Tot el que era anterior a la repoblació catalana era —als ulls populars— no resultat d'un «nosaltres» inclusiu, sinó d'un excloent «del temps dels moros».

És palesa, per tant, la consciència d'un nou començament: que al segle XIII va iniciar-se una nova etapa històrica, que ens arriba fins avui.

No és el fet bèl·lic, que hem de commemorar. Ni molt menys jutjar-lo amb els ulls d'avui. La importància bàsica rau en el fet que a partir d'aquell moment —i al llarg dels anys— milers de repobladors i els seus descendents construïren la societat que ens ha fet fins avui: el poble de Mallorca tal com el coneixem.

La transcendència d'aquest fet és molt superior a, per exemple, la publicació d'una carta de privilegis o el desenllaç d'una batalla de Lluçmajor, que ben poc influïren sobre la quotidianitat de la majoria dels pobladors de l'illa. La importància és el resultat: la integració en un complex conjunt de pertinences que ens fa membres de la identitat catalana: tradicions, religió, onomàstica, festes, organització familiar, sistema de valors, cançoners, costumari...

Són molts els exemples que ho poden il·lustrar. I, per damunt de tot, la llengua catalana, tan pròpia de Mallorca que, mirau per on, també l'anomenam mallorquí.

Més que mai ara té sentit commemorar el 31 de desembre, perquè altre cop surten veus que volen minimitzar la importància d'aquesta data, tant pel que significa com a fet històric, com per la importància de la mateixa celebració: la festa civil més antiga d'Europa, una festa que s'ha celebrat de manera continuada des del segle XIII.

¿Quin sentit té, si no, voler degradar la commemoració de la data fundacional de la Mallorca d'avui? És ben significatiu que aquesta negació del nostre passat vagi en paral·lel als atacs que es perpetren contra la llengua. Amagar els orígens i trencar la identitat.

La llengua és l'índex més clar de la nostra unitat i l'instrument més cohesionador, que ens arrela en el passat i que, com l'arbre alcoverià, ens projecta cap al futur. Trencar la llengua i extingir-la de l'ús social, vet aquí el somni dels nostres enemics.

Cal que ens reivindicuem com a poble, que construïm obstacles contra els qui ens volen fer desaparèixer, que actuem amb coherència en la militància combativa i en l'activisme banal, quotidià, fàcil, alegre...

Valorem l'esforç d'integració lingüística dels parlants d'altres llengües. Presentem la llengua com a pont de convivència i no com a barrera per a la separació.

Tenguem present que:

- Si menystenem el 31 de desembre és perquè és simbòlicament transcendent.
- Si volen oprimir la llengua catalana és perquè ens identifica i ens cohesionava.
- Si ataquen l'escola és perquè és un àmbit essencial per a la integració.

Contra tot això, emprem el català més que mai, activament i passivament, i celebrem el 31 de desembre, ara i tot l'any, amb voluntat de continuar plenament com a poble i amb el repte de convertir la nostra identitat en l'element cohesionador de la societat.

MANIFESTACIONS ARTÍSTIQUES A MALLORCA DELS PERÍODES VÀNDAL, BIZANTÍ I ISLÀMIC

Divendres, 17 d'octubre, iniciarem un nou cicle de conferències de caràcter històric i literari a l'Agrupació Cultural. Aquest curs du per títol "Un recorregut per l'art, la llengua i la literatura de Mallorca". El primer bloc de lliçons desenvolupa aspectes de la història de l'art a Mallorca. En aquesta primera sessió el doctor Mateu Riera Rul·lan ens mostrarà a través d'imatges gairebé la totalitat de manifestacions artístiques a Mallorca dels períodes Vandal i Bizantí, i ens feu una síntesi de mostres artístiques del període Islàmic.

L'ART A LA MALLORCA MEDIEVAL

Divendres, 24 d'octubre, Alma Rivas Manchola impartí la segona lliçó del cicle "Un recorregut per l'art, la llengua i la literatura de Mallorca". En aquesta ocasió ens parlà sobre l'art a la Mallorca medieval. Amb ella poguérem fer un recorregut per les principals manifestacions artístiques (arquitectura, pintura i escultura) d'aquest període a Mallorca i també a Porreres.

JERONI NADAL I L'ART DE LA CONTRAREFORMA

Divendres, 7 de novembre, de la mà del doctor Andreu Josep Villalonga Vidal i en el marc del curs "Un recorregut per l'art, la llengua i la literatura de Mallorca", poguérem descobrir la figura de Jeroni Nadal i Morey i, per extensió, l'art de la Contrareforma.

EIXIDA CULTURAL PEL BARRI DELS HOSTALETS

El diumenge, dia 9 de novembre, va tenir lloc una eixida cultural per una zona més aviat perifèrica de Palma: el barri dels Hostalets. Un barri certament desconegut per a molta gent. Un barri popular on no hi ha grans casals ni convents i que avui es troba plenament incorporat a la urbs. Sens dubte, té una gran personalitat.

Visitarem l'església del Sagrat Cor (primera meitat del segle xx), trespàrem pels carrers estrets de cases baixes, ens detinguérem amb l'explicació dels orígens del barri i de la toponímia... i, de retorn, apreciarem com ha quedat l'indret després de soterrar les línies del tren. Racons que no semblen estar a la capital mallorquina. L'interès de tot plegat és evident.

EL FRANQUISME: UNA APROXIMACIÓ

Divendres, 14 de novembre, iniciarem un cicle de conferències per a commemorar el cinquantenari de la mort del dictador, Francisco Franco Bahamonde. Sota el títol "D'un TEMPS, d'un PAÍS, d'un POBLE. 50 anys de la fi d'un règim: Història i Memòria" s'ha pretès fer memòria i pedagogia de la dictadura franquista. L'encarregat d'obrir aquest cicle fou el catedràtic d'Història Contemporània Joan Maria Thomàs Andreu que ens feu una aproximació al franquisme: ens explicà l'arribada de Franco al poder i la seva pervivència hegemònica al llarg de quaranta anys. Va acabar la seva intervenció valorant les polítiques de Memòria Històrica i confirmant l'intent de bloqueig o retirada d'aquestes normatives per part de partits d'ideologia dretana.

ELS JARDINS A MALLORCA A LES ÈPOQUES MODERNA I CONTEMPORÀNIA

Divendres, 21 de novembre, la doctora Júlia Roman Quetglas fou l'encarregada de continuar el curs "Un recorregut per l'art, la llengua i la literatura de Mallorca", en aquesta ocasió, parlant dels jardins a Mallorca durant les èpoques Moderna i Contemporània. Per mitjà de la seva lliçó poguérem veure com a la nostra illa es passà de tenir jardins destinats en gran mesura al cultiu de fruites i hortalissa i reservant un breu espai per a la planta ornamental (cintres, fulles...) a tenir grans extensions de terra destinades a la decoració i al gaudi dels propietaris. En són grans exemples els jardins d'Alfàbia, els jardins de Raixa, Miramar, entre d'altres.

**Espai
clovella.**

**Centre
d'entrenament**

**Servei de
manteniment i
reparació de
bicicletes**

Ronda Porrera 3 D
Porreres
601 907 309
espaiclovella@gmail.com

Val per
una sessió
d'entrenament

juaneda
miramar

Anàlisi Clíniques

Antònia Sastre Barceló
Farmacèutica

Consulta: Dilluns i dimecres
de 8:00 a 10 hores

Carrer Sa Galla 19 B
Tel. 971 64 70 84

Assegurances: Adeslas (no muface), Asisa, Agrupació
Mutua, Axa, Mapfre (no muface), Sanitas, DKV, Groupama,
L'Aliança, Caser, Fiatc...

CINEFÒRUM: L'EDUCACIÓ FRANQUISTA: POR DIOS Y POR ESPAÑA

Dissabte, 22 de novembre, guiats pel doctor Gabriel Barceló Bauzá i en el marc del cicle “D’un TEMPS, d’un PAÍS, d’un POBLE. 50 anys de la fi d’un règim: Història i Memòria”, poguérem visualitzar i comentar fragments de documentals que tenien per tema principal l’educació durant el període franquista. Sota el títol “L’educació franquista: por Dios y por España”, analitzàrem el documental “Franco en los pupitres” i parlàrem de l’obra *Diario de una maestra*. Una manera molt distesa i interessant de conèixer aspectes concrets de la dictadura franquista.

LA RESISTÈNCIA ANTIFRANQUISTA A MALLORCA

Divendres, 28 de novembre, continuàrem el cicle “D’un TEMPS, d’un PAÍS, d’un POBLE. 50 anys de la fi d’un règim: Història i Memòria”. En aquesta ocasió ens acompanyà el doctor en Història Contemporània David Ginard Ferón el qual ens parlà de la resistència antifranquista a Mallorca durant els primers anys de la Dictadura, de la repressió que va sotmetre el règim als qui militaven activament en la lluita antifranquista i dels grups polítics i associacions que lluitaren contra Franco.

ELS BLAUETS DE LLUC

Ricard Terrades Calafell, director musical de l’Escolania de Lluç, vengué a l’Agrupació a donar-nos a conèixer detalls dels orígens i la fundació de l’Escolania de Lluç. L’acte fou duit a terme el dissabte, 29 de novembre.

EL MODERNISME, EL REGIONALISME I EL RACIONALISME

Divendres, 5 de desembre, Maria Antònia Lull Estarellas, en el marc del curs “Un recorregut per l’art, la llengua i la literatura de Mallorca”, ens acostà a l’art del Modernisme, el Regionalisme i el Racionalisme. Per mitjà d’un gran nombre d’imatges, poguérem traçar un recorregut bàsicament arquitectònic d’aquests tres períodes. Sens dubte el colofó d’aquesta sessió fou l’exposició d’exemples d’aquests períodes al nostre poble.

EIXIDA CULTURAL I PAISATGÍSTICA PER TERRES DE SANT LLORENÇ DES CARDESSAR

El passat 7 de desembre va tenir lloc l'habitual eixida cultural del primer diumenge de mes.

En aquesta avinentesa, a Son Carrió, visitarem el Museu del Ferrocarril de Mallorca, molt interessant, i l'església parroquial. A més, farem lectura d'un fragment de *La dida*, obra de mossèn Salvador Galmés, llorençí. A Capdepera pujarem al castell on poguérem gaudir de la capella dedicada a Nostra Dona de l'Esperança, del Museu de la Llata, d'una col·lecció d'Art Sacre recentment incorporada al Museu així com contemplar esplèndides vistes de la contrada i, fins i tot, de Menorca. Alhora es feu una explicació de l'important Tractat de Capdepera de l'any 1231.

COL·LOQUI "EL FRANQUISME A PORRERES"

Dijous, 11 de desembre, es dugué a terme l'acte central del cicle "D'un TEMPS, d'un PAÍS, d'un POBLE. 50 anys de la fi d'un règim: Història i Memòria" que consistí en un col·loqui entre Antònia Mas, Francesc Llinàs, Francesca Sunyer, Joan Melià, Maties Lladó, Maria Esperança Mora i Rafel Ferrà moderats per Bernat Bauçà. Una vegada duit a terme el col·loqui, els qui van viure l'època, la pogueren rememorar per mitjà dels poemes que Glòria Julià, Víctor Leiva i Joan Carles Vaquer ens van interpretar. Per acabar, gràcies a la col·laboració de les editorials Lleonard Muntaner Editor i Illa Edicions els assistents a l'acte pogueren trespasar entre obres que tenen per tema central la República, la Guerra Civil i el Franquisme. Sens dubte, un acte rodó.

LA SANG VESSADA

I dissabte, 14 de desembre, els Tallats de Lluna posaren altra vegada en escena l'emocionant espectacle "La sang vessada", al cementiri de Porreres. D'aquesta manera tancarem el cicle "D'un TEMPS, d'un PAÍS, d'un POBLE. 50 anys de la fi d'un règim: Història i Memòria" i farem memòria de tots els porrerencs represaliats i també de totes les persones que perderen la vida darrere la creu.

**jaume
sastre
soler SL**
materials de construcció

ceràmiques i gres ◆ bigues imitació fusta
ciments ◆ saques ◆ aïllants ◆ canonades
lloguer de minicontenidors (Servei a domicili)

CARRER NOU, S/N
(SORTIDA CTRA. PORRERES-VILAFRANCA)
07260 - PORRERES
TEL. I FAX: 971 647102

**CA
NA MARIA**

- Fruites
- Verdures
- Fruits secs
- Productes ecològics

Tel.: 971 16 67 71
C/ Agustí Font, 54 - Porreres

ACTIVITATS GEPERUDES

El GEP va iniciar la temporada el mes d'octubre amb una ruta per la zona de Valldemossa. Un dels principals punts d'interès de l'excursió era la cova de les Dues Boques, a la qual s'arriba passant pels passos del Robust Marge i del Petit Pi. Tot i que finalment no va ser possible accedir a l'interior de la cova, la sortida va resultar molt agradable, amb bon temps i una temperatura ideal, fet que ens va permetre gaudir de la jornada.

El mes de novembre, el GEP es va tornar a reunir per a dur a terme l'excursió del puig des Grau i del puig Caragoler des Guix. L'activitat es va iniciar a l'àrea recreativa de sa Coveta Negra, situada a la carretera d'Inca a Lluç. El dia va ser ennuvolat, cosa que va contribuir a fer més suportable la caminada i evitar una calor excessiva. En primer lloc, vàrem ascendir al puig des Grau, des d'on es podia contemplar, just al davant, el puig Caragoler des Guix. Tot seguit, vàrem descendir per a iniciar la pujada cap al segon cim.

El tram del puig Caragoler des Guix va transcórrer per un lapiaz, un terreny característic de roques calcàries, amb caires molt afilats que poden tallar com ganivets, així com nombroses encletxes, fet pel qual cal avançar amb molta precaució. Des del cim es podia veure el Santuari de Lluç, així com el puig Roig, el puig de Massanella i el puig de n'Alí. Finalment, vàrem davallar per aquest mateix terreny fins arribar a un indret agradable, on ens vàrem aturar a dinar abans de retornar als cotxes.

CLUB SCRABBLE PORRERES

Durant aquests dos darrers mesos, hem continuat les trobades per jugar els dimecres al local de l'Agrupació i també hem fet una sessió de formació per millorar l'estratègia en el joc de l'Scrabble. Igualment, hem començat a jugar partides entre tres i quatre jugadors, que esperem que doni peu a encetar una nova modalitat de competició anomenada CUSCA (Coeficient Universal de Scrabble en Català Amitjanat), en què no es tenen en compte les victòries, sinó la mitjana de punts que va aconseguint cada jugador. En aquest cas, no hi ha un calendari previ d'enfrontaments, sinó que la classificació es va configurant amb les partides que es vagin jugant. D'aquesta manera, no fa falta adquirir un compromís per jugar un nombre determinat de partides. Aquesta modalitat és ideal per evitar la pressió de la partida un contra un de la modalitat clàssica, per aprendre de la manera de jugar dels companys i per veure el propi progrés en la mitjana de punts aconseguida.

A més, hem col·laborat amb l'IES Porreres per formar els alumnes d'aquest centre que han de participar en la Lliga de Scrabble Escolar d'aquest curs. També hi va haver participació porrerenca en el 5è Campionat Mundial de Scrabble Duplicat en Català, que es va jugar el passat 29 de novembre simultàniament a Manacor i a Sabadell. Des d'aquí la nostra enhorabona al manacorí Xisco Truyols, que es va proclamar campió amb uns resultats espectaculars!

Finalment, us anunciam que ben aviat començarà la nova lliga de Scrabble de Porreres. Quedau tots convidats a apuntar-vos-hi!

CONFECCIÓ A MIDA
DISSENY INTERIOR
DECORACIÓ TÈXIL

ChITÓN
DECORACIÓN

www.chitondeco.com

info@chitondeco.com

DAGMAR & ERICH FUSS
07260 Porreres/Mallorca
Ctra. Porreres – Campos km 0,4

Tel. 971-16 82 57
Fax 971-16 85 28

CLUB DE LECTURA

Al club de lectura d'aquest curs ja hem fet tres sessions, totes tres ben diverses, interessants i motivadores.

A la primera sessió hem comentat la lectura de l'*Odissea*, d'Homer (s.VIII aC). Tot un repte per als membres del club, llegir una obra èpica en vers, provinent de la cultura oral de la Grècia clàssica del segle VIII abans de Crist. Val a dir que no tothom l'havia acabada de llegir o havia trobat els moments adequats per a fer-ho. La traducció del valencià Joan F. Mira (2011, Edicions Proa) permet un bon apropament als lectors d'avui en dia. La lectura flueix i en gaudirem d'alguns fragments en veu alta. Destacarem la vigència d'alguns temes, malauradament, com la guerra, la barbàrie i la violència i discriminació de les dones. També comentarem que ens havia agradat reconèixer l'origen d'alguns personatges i fets que ens han arribat a través del cinema o de la literatura, fins i tot de la literatura popular (els gegants, els llocs i els seus noms, els herois i els seus noms, els fets sobrenaturals...), no debades es tracta d'una obra primigènia de la cultura occidental.

Altres aspectes que varem posar en comú, entre d'altres, varen ser el seu poder poètic, la descripció de la natura mediterrània, la relació entre servents i poderosos, la relació entre homes i dones, entre pobles diferents, entre els deus immortals i entre aquests i els mortals, etc.

La segona sessió s'ha dedicat a una obra que ja es pot considerar un clàssic contemporani de la literatura catalana, *Té deix, amor, la mar com a penyora*, de la mallorquina Carme Riera (1975). Enguany se celebra el 50è aniversari de la seva publicació que va ser, al seu moment, tota una novetat: una escriptora jove, dona, que escriu en català, premiada per un relat que explica una relació lèsbica entre una dona adulta i una al·lota jove... Tota una provocació en temps, encara, de dictadura. Es tracta d'un aplec de relats ambientats

pràcticament tots a Palma i amb la mar, les dones, l'homosexualitat, el sexe, la soledat, la vellesa, les persones peculiars o turmentades com a protagonistes subjacents a tot el recull. En destacarem el llenguatge poètic i la riquesa de vocabulari, la caracterització de personatges femenins que pateixen desamor, soledat o malaltia mental; la descripció d'ambients reclosos, de pisos amb cortines de vellut i balcons, la mar com a espai obert i amorós.

A la tercera sessió hem comentat i llegit o rellegit en comú el darrer poemari de la mallorquina Antonina Canyelles, *Xampú Xampany*. Tota una provocació, no exempta de controvèrsia d'opinions entre els membres del club. Parlarem de la seva capacitat de síntesi i la seva agudesca perquè cada poema és una fiblada, és un agulló punyent que ens enfloca idees i pensaments que ens creen dubtes sobre el que és vàlid i «normal», el que donam per fet; ens sorprenen, ens remouen i, també, ens fan riure. És una poesia mancada de lirisme, de manera que algú la titllaria d'antipoesia. Una poesia concreta, directa, de denúncia del patriarcat i les seves perversions, dels abusos de poder i dels que l'exerceixen o el representen (polítics, església, marits...). Es tracta d'un humor càustic i profundament lliure, que contravé tota formalitat. Políticament incorrecte.

Per aquesta lectura varem tenir l'opció, un altre dia, de comptar amb la presència de l'autora a Montuïri, convidada pel club de lectura d'aquest poble. Algun membre del nostre club hi va poder assistir.

Estanc Núm. 1 Porreres

Francisco Javier Marcos Cabrera

Segells de goma. Tota casta d'impresos d'impremta.

Llibres de text. Revistes. Articles de papereria.

Juguets. Articles de regal

Carrer Sala, núm. 1 • Porreres

Tel. 633 583 698

estanconumerouno1@gmail.com

**ELECTRICITAT
I FONTANERIA**

INSTAL·LACIONS I REPARACIONS
EN GENERAL

31 DE DESEMBRE, 3 - TEL. 666720032
07260 PORRERES

-DES DE L'ANY 1999-

NOTICIARI PORRERENC

Redacció

FIRA 2025

El 26 d'octubre, darrer diumenge del mes, va tenir lloc Sa Fira, tot i que va fer un dia plujós hi va haver ambient festiu amb persones visitants d'altres pobles i gent de la vila que va passejar per les paradetes de productes locals, artesanía, etc.

REFORMA CIRCULATORIA DEL CARRER DE LA SANTA CREU

El 7 de novembre, l'Ajuntament de Porreres informà els ciutadans que una vegada rebuts els informes previs de la consultora que redacta l'actualització del Pla de Mobilitat, es va reunir la comissió sectorial de circulació i el departament de policia local, i s'acordà que en haver finalitzat les obres es durà a terme la reforma circulatoria, que afectarà els carrers Santa Creu, Prevere Agustí Font i Hospital i tots els seus voltants.

PLE EXTRAORDINARI URGENT

El 13 de novembre, es va dur a terme un ple extraordinari i urgent per a «Adoptar els acords necessaris per a garantir la continuïtat o el funcionament del servei de gestió integral del Centre de Dia del municipi de Porreres».

NOU PARC URBÀ DE SALUT

El 14 de novembre es va inaugurar el Parc Saludable de la plaça d'en Mora, un equipament que permetrà l'activitat física moderada a aquelles persones que ho desitgin, l'objectiu és contribuir a la bona qualitat de vida de la població. Ha estat subvencionat pel Consell de Mallorca.

QUADERN DE COMUNICACIÓ PER A UNA POLICIA MÉS INCLUSIVA

Les regidories de Benestar Social i d'Interior han reconegut la tasca del policia tutor, Pedro José González, que, juntament amb l'especialista d'educació especial, Elena Bernat, han elaborat un quadern de comunicació innovador que té com a objectiu afavorir una interacció clara, empàtica i efectiva entre la policia i les persones amb dificultats de comunicació, per a garantir una atenció més inclusiva i respectuosa.

CONCERT DE SANTA CECÍLIA "25 ANYS D'ARRELS NOVES"

El 22 de novembre, a l'auditori municipal, amb l'aforament complet, la Filharmònica Porrerenca amb el grup porrerenc Pla Forana, varen dur a terme el tradicional concert de Santa Cecília per a commemorar els 25 anys d'Arrels Noves.

PLUVIOMETRIA

Germanes Barceló-Crespí

OCTUBRE

Dia 10	8'4 litres
Dia 11	4'8
Dia 12	14'4
Dia 13	4'8
Dia 15	1'4
Dia 17	15'0
Dia 26	13'1
Dia 29	1'7
TOTAL	63'6 litres

NOVEMBRE

Dia 6	7'5 litres
Dia 7	5'7
Dia 8	2'9
Dia 16	0'6
Dia 17	10'8
Dia 18	1'0
Dia 19	0'2
Dia 20	1'0
Dia 21	0'7
Dia 24	0'2
Dia 30	1'5
TOTAL	32'1 litres

SUBSCRIU-TE AL LLUM D'OLIA AQUÍ
Escaneja aquest codi QR i ompl el formulari

AGERMANAR CULTURES. ENSENYAR I APRENDRE

Caterina Oliver Riera

El grup de voluntariat de Càritas Porreres conjuntament amb els Serveis Socials de l'Ajuntament i la col·laboració de l'Església de Nostra Senyora de la Consolació ha tornat a posar en marxa el nou curs escolar per adults, 2025-26, amb un programa interessant i divers. Les activitats es realitzen al pis parroquial del carrer Rectoria, número 3. S'ha començat a principis del mes de novembre i es conclourà al voltant de la primera setmana de juny. S'ha adaptat el calendari al període de treball temporal turístic que predomina a la nostra comunitat, ja que algunes de les alumnes hi estan vinculades de manera directa, treballant-hi, o indirecta, perquè hi fan feina membres de la seva família i elles tenen cura de la llar i dels infants.

Si algú està interessat en assistir-hi us podeu posar en contacte amb la treballadora social de l'Ajuntament de Porreres, Margalida Perelló, o acudir al local els dies i hores que es realitzen les activitats.

Classes de català. Cada dilluns de les 9:30 a les 11:00, exceptuant els festius i períodes de vacances escolars. Les professores Antònia Monserrat i Caterina Oliver imparteixen les classes de llengua. Es realitzen dos nivells, elemental i avançat.

Tallers Dona. S'imparteixen els dimecres de les 9:30 a les 11:00, quinzenalment, aquests tallers estan coordinats per la mediadora sociocultural de l'Ajuntament, Margalida Perelló, i per l'assistent social de Càritas de la nostra zona, Maria del Mar Moll.

Data	Activitat	Responsables
05/11	Organització del curs, proposta de calendari i material bàsic	Maria del Mar Moll i Margalida Perelló
09/11	Dona. Salut i esport	Magdalena Barceló
03/12	Alfabetització i vocabulari bàsic	Maria del Mar Moll i Margalida Perelló
17/12	Les plantes aromàtiques i les seves propietats	Joana Mora
14/01	Cosir i brodar	Blanca Rueda
28/01	Punt mallorquí	Blanca Rueda
11/01	Vocabulari bàsic i desenvolupament social	Maria del Mar Moll i Margalida Perelló
25/02	Salut mental	Joana Tomàs
11/03	Salut mental	Joana Tomàs
25/03	Una mirada al vincle emocional geogràfic. D'on venim i lloc on residim	Maria Barceló
15/04	Una mirada al vincle emocional geogràfic. Intercanvi de coneixements dels diferents països entre l'alumnat	Maria Barceló
29/04	Les plantes aromàtiques i les seves propietats	Joana Mora
13/05	Gastronomia del Marroc	Alumnes
27/05	Activitats de cloenda dels tallers	Maria del Mar Moll i Margalida Perelló

NEIX EL PRIMER CORRELLENGUA AGERMANAT: UNA FLAMA PER A REIVINDICAR LA LLENGUA I EL TERRITORI

L'esdeveniment, que es durà a terme del 19 d'abril al 5 de maig, s'ha presentat de manera conjunta a Palma, València i Barcelona.

El Correllengua Agermanat neix com una iniciativa ambiciosa que vol superar les fronteres administratives per reivindicar la llengua catalana com a element comú de tots els territoris que la comparteixen. La presentació s'ha fet de forma simultània a Barcelona, València i Palma com a mostra de la voluntat de trobar punts en comú entre territoris i promocionar un projecte comú al voltant de la llengua.

Del 19 d'abril al 5 de maig de 2026, la flama del Correllengua recorrerà 17 etapes i més de 1.500 quilòmetres, unint simbòlicament la Catalunya Nord, Catalunya, el País Valencià, les Illes Balears i l'Alguer. El tret de sortida serà a Prada i el recorregut passarà per ciutats com Girona, Barcelona, Tarragona, Castelló, València, Alacant, Eivissa, Palma, Maó o l'Alguer.

El Correllengua Agermanat és una iniciativa cultu-

ral i esportiva que vol fomentar l'ús social del català i reivindicar-ne la unitat arreu del domini lingüístic. Inspirat en la *Korrika* basca i hereu d'una quarantena d'edicions de Correllengua celebrats a diversos territoris de parla catalana, combina una cursa no competitiva amb activitats lúdiques, culturals i populars. La flama es transmetrà de mà en mà a través de municipis, universitats i espais públics.

L'organització de l'esdeveniment compta amb la col·laboració de més d'un centenar d'entitats municipals que, al llarg del recorregut, acolliran concerts, trobades, tallers i activitats esportives i culturals obertes a tota la ciutadania i amb l'objectiu de fomentar la llengua catalana.

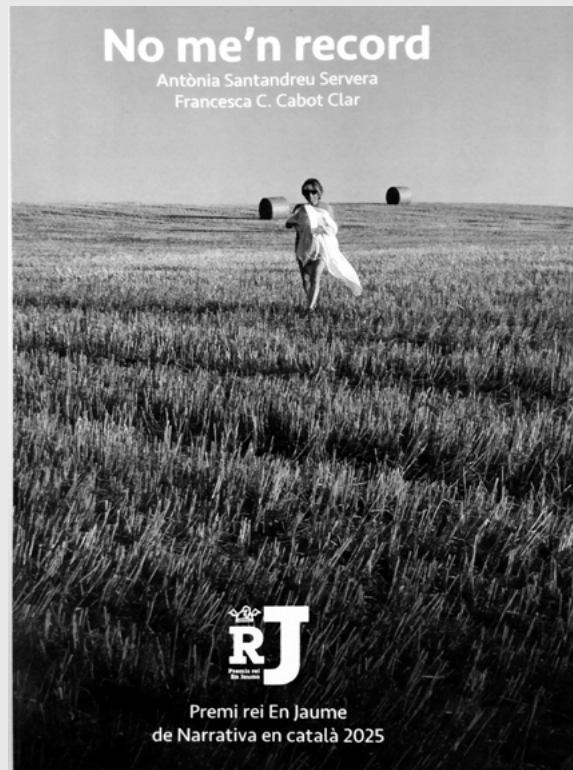
El Correllengua va néixer a Mallorca el 1995, impulsat per Joves de Mallorca per la Llengua, i es va estendre ràpidament al País Valencià i Catalunya. Des d'aleshores, centenars de municipis han acollit aquesta iniciativa, adaptant-la als seus territoris amb diferents formats.

NO ME'N RECORD

Recentment, amb portada de la nostra col·laboradora Mercè Oliver, ha sortit publicada l'obra *No me'n record*, que aquest 2025 ha rebut el Premi Rei En Jaume de Narrativa en Català, atorgat per l'Ajuntament de Calvià. És una obra feta a quatre mans per Francesca C. Cabot i la nostra sòcia Antònia Santandreu, que fa poc ha triat viure a Porreres.

L'obra gira al voltant del procés de pèrdua que suposa l'Alzheimer i està basada en una experiència personal. Segons les autores, qui «ha viscut tot un procés d'acompanyament a una persona que, arran d'aquesta malaltia, va perdent la memòria i totes les altres facultats, i qui té por de no caure en aquest mateix parany, pot arribar a escriure una forma més íntima i més perso-

nal d'aquesta història. És un recorregut realista, empàtic i amb petits tocs d'humor respectuosos envers totes les persones que la pateixen. [...] No me'n record pretén posar-se dins la pell, o, millor dit, dins el cap de qui passa aquest tràngol». Des d'aquí volem fer arribar l'enhorabona a les autores i recomanar-ne la lectura.

PAPERERIA NOVA PEMI

Papereria, llibreria, joguines,
regal i molt més!

C/ Pou Florit, 20 - Porreres
Correu:
pemipapereria@gmail.com
Telèfon: 651 803 534
@papeleriapemi

BM

Esport - Sabates

Ballester Melià

C/. L'Almoina, 19
07260 PORRERES

Tel. 971 16 82 76
Tel. Part. 971 64 74 21

**COOPERATIVA AGRICOLA
DE PORRERES**

(Sdad. Coop. Ltda.)

Tel.: 971 64 71 81

E-mail: agricolaporreres@hotmail.com
Carrer de sa Cooperativa, 29
07260 Porreres - Illes Balears

BIEL I RAFEL BARCELÓ. 50 ANYS FORMANT BONS CONDUCTORS

Gabriel Mesquida

En Biel (1947) i el seu fill Rafel Barceló (1975), Corró, són els professors de l'autoescola que du el seu nom. Es tracta de dues generacions que comparteixen la passió per l'automobilisme i per l'ensenyança. Durant aquests anys han passat per les seves mans més de 2.500 persones i es defineixen a si mateixos com a gent treballadora a qui els agrada la seva feina. Aquesta definició agafa més força tenint en compte que abans de fundar l'autoescola, en Biel es dedicava a la mecànica, mentre que el seu fill Rafel ha fet feina a sectors com l'hostaleria o la construcció.

D'on sorgeix la idea de muntar una autoescola?

Biel: En aquell temps, una classe d'autoescola es pagava a 400 pessetes, mentre que una hora de mecànic només es pagava a 150 i, com que tenia el títol de professor, m'hi vaig posar amb un 600 de segona mà. Avui en dia tot això ja no és el mateix, és a la inversa.

En aquell moment, anàvem a fer pràctiques cinc persones dins el 600, sense aire condicionat i fumant a dins. Entre els primers hi record gent com en Tòfol Noguera *Urtigues* o en Miquel Lliteres *des Rafal*.

Mig segle dona per a molts de canvis, com ha estat l'adaptació a aquests?

B: El primer canvi va ser que durant uns anys ens vàrem haver d'ajuntar amb una altra autoescola de Santa Margalida i canviar el nom a Autoescola La Vila perquè no arribàvem al mínim de personal.

Al principi només hi havia una prova teòrica i una prova de pistes. El canvi a la prova de circulació va ser un poc caòtic, primer al polígon de Son Castelló i després per dins Palma. Això sí que va ser un trauma. El canvi més obvi també és amb la modernització del cotxe.

Rafel: Avui no es tracta únicament de ser professor d'autoescola, ja que s'hi ha sumat una gran feina de psicologia. Ens trobam amb una gran quantitat d'alumnes amb molta inseguretat i una baixa autoestima.

I la gent? Han canviat els alumnes amb els anys?

R: La societat i la forma de vida ha canviat molt i això també es nota a l'hora d'aprendre a conduir. En els darrers anys es fa més evident la por al fracàs i la necessitat d'obtenir èxits immediats. A això s'hi suma l'augment de l'ús de noves tecnologies i uns hàbits més sedentaris. Tot plegat fa que el perfil dels alumnes canviï i és necessari adaptar la nostra forma d'ensenyar.

Ambdós deuen haver viscut mil i una anècdotes, però quina és aquella que sempre us fa riure?

B: Encara me'n record del primer dia de pràctiques de Biel Salleras *Sabater*, quan anàvem amb el 600 per dins el polígon. Quan hi havíem entrat, ens va sortir un camió de la dreta que, de gros que era, el cotxe podia passar-hi per davall. El camioner anava a aturar-se, però en Biel es pensava

que travessaria i, en aquell moment, es va aferrar al volant i va dir ben seriós: «no em surtis que et xaparé». Les tres dones que anaven darrere no fien més que riure.

R: Mon pare també conta la història d'un senyor major de Sant Joan a qui li costava molt aprendre a conduir. Mon pare ja havia xerrat amb l'examinador que no el duqués per dins Palma i, quan aquest va voler aturar, aquell homenet, de nerviós que estava, no ho va entendre i es va començar a ficar per carrerons estrets. Tot el temps es returava i creava una cua immensa fins que s'aturà ben enmig d'un carrer i, fent-se la boina enrere, es rascà el cap, es girà a l'examinador i li digué «mestre, ara me som perdut!».

De cada vegada resulta més difícil per a les empreses familiars aconseguir un relleu generacional. Rafel, en el teu cas, què et va impulsar a seguir les passes de ton pare?

R: Des dels vint anys ja sabia que volia continuar-ho, però em va sorgir una oportunitat dins de l'hostaleria i ho vaig deixar aparcat. Durant un temps vaig anar a viure a Girona i em vaig posar a fer de picapedrer, però vaig veure que no ho voldria fer tota la vida. Aquest va ser el moment d'inflexió. Més que res és el fet de tenir una feina estable. Tenia feina a Girona, però després de xerrar-ho amb la meva parella vàrem decidir venir cap aquí.

Fins ara, heu vist passar diverses generacions de conductors. Com us sentiu quan venen les filles i fills d'aquells primers alumnes?

B: No es tracta només de segones generacions, ja comencem a fer classes a algunes terceres generacions i, amb tanta gent, acabes mesclant noms.

R: És aquest moment on te n'adones que estàs tornant major.

Fent una mirada enrere a tot el que significa l'autoescola per al poble i la seva gent, què és el que us fa sentir més orgullosos?

R: Allò que més orgullosos ens fa sentir és que les famílies segueixen confiant en nosaltres a l'hora de treure's el carnet. Això és senyal que el que estam fent, ho estam fent bé. No hem fet propaganda mai, tot és gràcies al boca a orella.

B: I no només això! Tota la gent de fora poble que ve a treure's el carnet aquí.

Els dos heu tengut més de mil alumnes, quin és el secret per a no perdre els nervis a l'hora de fer pràctiques?

B: Aquesta professió és una professió dura, pocs n'hi ha que aguantin més d'un any, i encara menys que arribin a la jubilació. Per desgràcia, hi ha casos amb els quals arribes a perdre un poc els papers.

R: Els primers anys són els més difícils, però amb el pas del temps acabes veient que cridant no s'arregla res. S'ha de ser molt empàtic per a poder fer aquesta feina i a vegades no hi ha més remei que mossegar-se la llengua. Especialment ara, amb tota la generació que ha crescut amb xarxes socials: fan més cas als altres que al professor.

Vist l'èxit que té l'autoescola, heu pensat alguna vegada en expandir-vos?

R: Ens ho han ofert, però no ho hem volgut fer, ja que serien molts maldecaps i baixaria la qualitat del nostre servei.

B: No ens hem volgut estendre més que els llençols, perquè després acabes mostrant els peus. No volem renunciar al nostre lema: *prioritzar la qualitat per damunt de la quantitat*.

Ara en són cinquanta, però us imaginau com seran les coses d'aquí a cinquanta anys més? Us agradaria que les generacions futures seguisin amb l'autoescola?

R: No sabem com anirà la cosa. D'aquí quinze o vint anys? Sí que ens agradaria, però tan enfora és molt imprevisible. El que sí que podria ser una oportunitat serien els cursos de reciclatge, cursos que molta gent hauria de fer.

Cinquanta anys d'ofici donen per a molts de coneixements. Quin consell donau a tota aquella gent que s'ha de treure el permís de conduir?

B: La intel·ligència, a l'hora de conduir, és un desavantatge. Tot el temps que penses no hi veus, i conduir és veure-hi. Cada vegada que penses una cosa, la cagues, i a això se li diu «diarrea mental». Per suposat, tota persona que es posi al volant ha d'estar en condicions, no només fent referència a les drogues, sinó a no tenir el cap en una altra banda.

R: La gent ha de tenir més paciència a l'hora de conduir, han de tenir més educació. I continuant amb la idea de mon pare, que no pensin tant i que mirin més, que mirin enfora!

LA MIRADA INDISCRETA

Redacció

Jutjau-ho vosaltres mateixos. Fems, molt de fems per tot arreu. És hora de fer un pensament!

SABEU QUE...

Redacció

...els Aires de Monti-sion aquest 2025 han celebrat el 50 aniversari de la seva fundació? Hagués estat molt bé que l'equip de govern els hagués fet un reconeixement així com toca. O tots o cap!

...les idees feixistes s'estan normalitzant i no s'hi fa res? Vox va impedir fer una declaració en defensa dels drets humans al Consell.

...no hi va haver ni rastre de l'equip de govern a l'acte central del cicle sobre el franquisme que va fer l'Agrupació Cultural? I això que no hi ha Vox dins l'ajuntament!

...sembla que hi ha una competició sobre el poble que obri els llums de Nadal abans? Això sí que ho saben fer a temps, ara els programes mai arriben d'hora...

...el mercadet de Nadal pareixia més de pel·lícula americana que de Nadal? Ni torró, ni betlem, ni figures... Res... Llum i *gasto* que en sabem!

...no aturam de repetir que aquestes despeses econòmiques es podrien dedicar a necessitats més importants per al poble?

...els comerciants s'han queixat del canvi de circulació del centre del poble? Hagués estat bé fer una consulta popular abans de decidir res. Transparència i participació ciutadana, els forts d'aquest equip de govern.

...les batllesses tenen una obsessió per a promocionar el poble? Els veïnats no volem més *guiris*

ni forasters! Es nota que no viuen aquí!

...els carrers del poble estan plens de brutor i desperfectes? Com si no haguessin fet obres...

...ja fa uns quants "Sabeu que" que xerram de la piscina i encara continua tancada, havia de ser un mes i encara serà un any! Si és que per febrer obrin... No en duen el camí.

...és el darrer hivern que podrem anar al Farolet? Deixarà un bon buit al poble... Aprofitau per anar-hi!

...algunes associacions han canviat la junta directiva? A la penya del Barça hi ha una presidenta per primera vegada! El futbol no només és cosa d'homes.

...queden dos telediaris per canviar de batlia? Tic-tac, tic-tac... Però no us preocupeu que en continuarem pagant dues!

...al Consell de Mallorca no li interessa preservar el català? A la seva seu han canviat la retolació en català per una en castellà i en anglès, els mallorquins som de segona.

...tots els cartells de la Volta en Sitra i Colla de 3 organitzada per l'ajuntament estaven en castellà? La normalització lingüística se'n va en orris.

...la Banca March a principis de gener tanca l'oficina de l'Avinguda? Ara s'haurà d'anar a Campos, després d'uns 60 anys de servei...;

"...Marina Viedma va ser la nova sibil·la de les Matines de l'església parroquial? Enhorabona!"

...el Centre de Dia...?...!

EL LLUM D'OLI TAMBÉ ÉS VOSTRE

T'agradaria veure publicada la teva opinió al *Llum d'Oli*? Tens alguna queixa, suggeriment o proposta? Vols col·laborar amb nosaltres? Ara pots fer-ho a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com, o en persona quan ens topis pel carrer!

Si t'interessa, pots consultar els números anteriors en format digital a l'apartat «*Llum d'Oli*» de la nostra web www.agrupaciocultural.porreres.cat

Volem ser la veu del poble! El *Llum d'Oli* és cosa de tothom!

50 ANYS DE LA FUNDACIÓ DE L'AGRUPACIÓ AIRES DE MONTI-SION: RESUM D'UN ANY EMOCIONANT.

Marga Barceló Sagreras i Xisca Garí Blanch
Agrupació Aires de Monti-sion

Després que una agrupació folk-lòrica, com és l'agrupació Aires de Monti-sion, hagi assolit aquest 2025 la fita de complir 50 anys de la seva fundació i continuar en ple funcionament a dia d'avui, sense deixar de fer menció al context actual destacable de vulnerabilitat que pateixen la nostra cultura, arrels i orígens, no pot faltar el deixar palès a la història del poble de Porreres la il·lusió que sentim d'haver-ho viscut. Una vegada més, els valors de cultura, patrimoni, convivència, voluntariat i treball en equip han prevalgut sobre el desconeixement i l'individualisme creixent dins la societat.

Sabem que la millor i més coherent manera de plasmar-ho és publicant-ho al *Llum d'Oli*, revista gràcies a la qual ens mantenim informades i les nostres memòries queden vives amb el pas dels anys. Per això, volem que aquest any, que tant ha significat per a l'agrupació, sigui recordat i serveixi per a encoratjar altres entitats culturals a mantenir-se fermes tot i les dificultats del camí.

Per a commemorar el sorgiment de l'agrupació en aquest mateix lloc, cinquanta anys abans, dia 27 d'abril de 2025, dia de la Festa del Puig de Monti-sion, celebrarem una mostra de ball especial amb la col·laboració de la Coral de Porreres i la Filhar-

mònica Porrerenca. Interpretarem algunes peces musicals en solitari, algunes amb la Coral —el *Copeo Matancer* i *L'amo de son Carabassa*—, algunes amb la Filharmònica —la *Jota Mallorquina* i el *Bolero de Santa Maria-Jota de Muro*— i, finalment, interpretarem i ballarem el *Parado de Valldemossa* les tres entitats plegades. A més, l'agrupació volgué obsequiar els actuals membres de l'entitat que feia més de 25 o 50 anys que en formaven part activa, amb l'objectiu d'agrair el temps i l'esforç dedicats.

El 6 de juny celebrarem la retrobada d'antics i actuals membres de l'agrupació. Vam compartir un sopar a la fresca a la clastra de Monti-sion, un espai que va esdevenir el millor escenari per a reviu anècdotes de viatges, actuacions, assajos... i on també caigué alguna llàgrima d'emoció. I, com no podia ser d'altra manera, els músics feren sonar els seus instruments i els balladors ompliren la clastra de la nostra música i del nostre ball. Com digué la presidenta de l'agrupació, Xisca Garí, la festa va servir per a demostrar que l'agrupació Aires de Monti-sion és passat, és present i és futur i tot gràcies a les persones que al llarg dels anys n'han format part. Tots i totes, cadascú amb el seu granet o muntanya d'arena, hem aconseguit convertir els Aires de Monti-sion en una agrupació

amb trajectòria i solera dins el poble de Porreres.

No obstant això, aquell dia no hi eren totes les persones que, al llarg d'aquest mig segle de ballar i sonar, han fet possible la història dels Aires. No poden faltar unes paraules d'agraïment també per a elles i per la feina i compromís dedicats a l'agrupació.

Mig segle d'Aires de Monti-sion és el nom que rebé l'exposició que amb molta cura i hores de feina prepararem per a estrenar dia 9 d'agost a l'entrada de l'Auditori Municipal de Porreres i que es pogué visitar fins el darrer dia de setembre. L'exposició estava composta per una part de recursos fotogràfics de l'agrupació actual i de l'agrupació dels passats anys; recursos audiovisuals amb imatges i vídeos; una part d'indumentària de

diferents èpoques exposada en maniquins i també en fotografies; i una part d'instruments tradicionals. L'objectiu de l'exposició era mostrar el pas dels anys dins l'agrupació Aires de Monti-sion des de l'origen fins a dia d'avui, passant per les principals activitats i jornades que caracteritzen l'entitat: la Festa de Monti-sion, la Mostra Folkòrica, els viatges d'intercanvi, la Rua i, finalment, l'Escola de ball, part fonamental de l'agrupació que en garanteix la continuïtat.

Un dia més tard, vam estrenar “*Mirant cap enrere*”, la XXXI Mostra Folklorica la qual tengué un protagonisme especial. Amb interpretacions d'escenes quotidianes de la ruralia i les tradicions mallorquines, combinades amb la música i ball de les peces més nostrades, la XXXI Mostra Folklorica fou un homenatge als nostres avantpassats que treballaven el camp i, entre descans i descans, aprofitaven per a gaudir de la vida. *Jota de la pagesia, Ball de ses vermadores, Fandango des vi, Bolero del festeig...* volíem conservar i mostrar a les generacions posteriors el ball pagès i la tradició que ens ensenyaren i encara ens ensenyen els més majors. Trobam que val la pena ser els continuadors d'allò que ha estat per molts anys el divertiment dels nostres padrins. Ara és tasca nostra saber conservar tan grata tradició i alegria mallorquina.

Per finalitzar l'actuació, es convidà a totes les persones assistents a compartir el darrer ball amb nosaltres i, així, fer-los partícips de la festa i ser protagonistes de la història de què tots formam part: estrenàrem la *Jota del Mig Segle*, escrita per Lluís Sastre i musicada per Marina Viedma, en homenatge als cinquanta anys de l'agrupació.

I per posar la cirereta del pastís a aquest any tan intens, d'organitzar, preparar, tragar i suar, dia 6 de setembre, vam celebrar un *sopar de gala* per als actuals membres de l'agrupació. Aquesta trobada va ser una manera d'agrair a tots els membres la feina feta al llarg de l'any, un any en què hem après a treballar de manera més cooperativa i en què hem pogut experimentar en primera persona tasques que fins ara alguns de nosaltres només observàvem des de la distància. Ens ha ajudat a posar valor què implica formar part d'una entitat i entendre que tenim el deure de mantenir-la viva, així com ho van fer les persones que ens han precedit. Però com que tampoc no tot ha de ser feina, vam considerar que ens mereixíem un sopar de celebració sense tasca. Perquè diguem-ho clar i fort: a les persones que treballen desinteressadament per una entitat, pel poble, també se'ns ha de tenir cura.

En aquest sopar, a banda de comprovar “Qui en sap més dels Aires...” i esclatar de riure, vam bufar el pastís dels cinquanta anys, desitjant que, com a mínim, hi hagi mig segle més d'Aires de Monti-sion, i que totes i tots ho puguem veure i viure amb salut, alegria i molt de ball!

LA DARRERA CONVERSA AMB MADÒ MARIA DE CAN MARIÓ

Bartomeu Garí Salleras

Madò Maria, pot ser que la gent no volgués que parlàssim plegats? No ho sé cert, però segurament alguna cosa hi hagué. El que és ben cert és que si dues persones volen conversar d'un tema, sigui quin sigui, sempre troben un moment. Bé, un moment no ens va ser suficient, ni prop fer-hi. Hem parlat plegats, hores i hores, dies i dies. Quan ens reuníem el temps em passava volant. Sempre recordaré el dia que em vaig acostar a casa vostra, al carrer del Vent. Crec que mai us havia vist. No hi és! —em varen dir uns veïnats. Està ingressada i no està molt fina. Hauré fet tard? No podré saber res dels Marions, d'en Climent i en Joan? Em vàrem dir que

eren pocs de família. No trobaràs ningú que vulgui xerrar dels fets de la Guerra.

Sortosament, no va ser així. Assseguda a una cadira d'una habitació d'hospital, devora la seva filla Francisca, que l'ha acompanyada tota la vida, es curava d'una dolència. Em vaig presentar. Ella em va rebre, com sempre ho feia, amb un somriure. I començarem a xerrar. Aquella primera conversa ens va unir per sempre i ha durat més de vint-i-cinc anys. Papers de la família, fotografies, cartes, sopars, festes i moltes coses més. A Can Marió sempre hi cap tothom. Com pot ser que desitjassin tant de mal als vostres concos? «No

ho sé. El dia que els dugueren a Palma, l'estació del tren de Porreres estava plena de gent, plena de crits contra ells».

Madò Maria, vos heu estat una dona excepcional, lluitadora, treballadora, sincera, bona mare i forta com una pedra. Es posava a riure. «Ho vaig heretar de ma mare. Sempre em va contar el que va passar. Jo també record coses de quan era petita». Els registres a casa seva, les esparidenyes tacades, els viatges del conco Joan, els falangistes, les amenaces... El que està ben clar és que sense la vostra aportació i empena hagués estat impossible normalitzar uns fets molt greus que sacsejaren el nostre poble. «A Porreres en feren de tot color», em va dir. No fou un camí gens fàcil. Ens volien fer creure que els republicans d'esquerres eren mala gent, i no era així. Eren persones avançades al seu temps, amb una única intenció de millorar el nostre poble. Madò Maria ho tenia clar, sempre va creure amb el compromís del seu conco, el batle Marió, i els seus companys que varen patir la terrible repressió. «Quan era batle volien construir una escola, fer una plaça nova, arreglar el cementeri, els carrers... Quin mal hi ha amb això?».

A l'hivern conversàvem davant la foganya, on els germans Marió passaren les nits d'angoixa quan abandonaven l'amagatall del puig dels Poassos. Sabien que els cercaven. Madò Maria, això que em conta és molt dur. Ella desitjava que sapigués la veritat i ho seguia contant: «Hi va haver poques persones que ens ajudaren. Et vaig contar el que feia ma mare per fer arribar els queviures a en Joan i en Climent? Sortia de nit, tota sola. No hi havia ningú». Madò Maria tenc la pell de gallina. De vegades no podia contenir l'emoció.

És un poc tard. Estau cansada? No, encara no és hora de sopar. Madò Maria mai deia que no. Sempre participava allà on la demanaven: documentals, xerrades, presentacions, a les escoles, a la ràdio, a la televisió, a l'acte d'homenatge que es fa a Porreres al Racó de la memòria... El 1936 i el 1937 era l'indret on es van cometre els assassinats. «No havien agafat els concos i em vaig embrutar les espartenyas. Ma mare sempre m'ho repetia: no et preocupis, Maria, és sang de gent bona». Quina lluita la de la vostra mare per a defensar el patrimoni de Can Marió —la fusteria, la botiga de mobles, les terres. Volien desfer a trossos la vostra família. Vos ho sabeu. Tot i això sempre em contàreu el que va passar amb tranquil·litat, sense rancor, ni odi. «Dins la Parròquia em demanaven perdó». Ni una paraula més

alta que l'altra. Ni amb els que varen fer molt mal a la vostra família. Llavors recordava: «ma mare ja ho deia, ho diran i no ho creuran el que va passar el 36». Podeu estar tranquil·la, el que heu dit i contat és un llegat impressionant que perviurà per sempre entre nosaltres gràcies a vos i també a la vostra família, especialment al vostre gendre, Simó, que ha enregistrat totes les vostres paraules. «Volien amagar la vida dels concos i de totes aquelles persones que lluitaren per una República democràtica i lliure. La gent ho havia de saber». I tant, madò Maria.

«Estic un poc cansada». Idò xerrarem un altre dia, bona nit. El matí del passat 8 de desembre va sonar el mòbil. «Madò Marió ens ha deixat», em va dir la meva dona. Tot i que ho esperaven, va ser un dia molt trist

per a mi i per a la meva família. La nostra conversa ha acabat. A partir d'ara comença la meva feina: seguir explicant el que m'ensenyareu i confiareu.

Madò Maria, us he vist partir cap a son Ripoll, asseguda damunt el carro, amb la mula i na Tuna, traspasant el camí vell de Porreres. Segur que heu mirat cap a la paret de La Creu i heu recordat la gent bona que hi va morir. Anàveu amb les vostres espartenyas que sempre recordàveu. Descansau en pau, madò Maria. Moltes gràcies pel vostre suport i el de la vostra família. Les vostra paraules, el vostre somriure i el meu nom que sempre heu esmentat a tot arreu on heu anat. Gràcies per tantes coses. Un agraïment que vull fer extensiu a tota la vostra família: filla i fills, netes i nets, gendre i nores, la família del Brasil. Sempre seré de Can Marió.

HOMENATGE A GASPAR ROSSELLÓ NICOLAU

Maria Antònia Nicolau Rosselló i Maribel Rosselló Trobat

«La memòria de la bona gent no es pot perdre; la memòria de la feina ben feta no es pot perdre; la memòria de tants d'anys de dedicació no es pot perdre».

Amb aquestes paraules el Dr. Joan Guàrdia, Rector de la Universitat de Barcelona, va concloure l'acte d'homenatge a títol pòstum a Gaspar Rosselló Nicolau (1950-2025), físic, professor i gestor universitari.

Unes paraules dites des del reconeixement de la vàlua excepcional, professional i personal de Gaspar Rosselló, fill de pares porrerencs i que sempre va estimar i valorar les seves arrels de *Ca s'Escolà* i de *Can Ginard*.

Un Paraninf de la Universitat de Barcelona ple a vessar va ser l'escenari d'un sentit i compartit homenatge a una persona que ha estat clau no només per a la Universitat de Barcelona, sinó també per als sistemes universitaris català i estatal. Va ser una figura central en la modernització universitària i en la defini-

ció de les polítiques de qualitat i mobilitat acadèmica, tant des dels equips de govern de la seva universitat com des d'organismes com ara l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya) o l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació (ANECA).

Diferents amics i companys que havien compartit amb ell responsabilitats i projectes glosaren el seu compromís, el seu coneixement de la política universitària i la seva capacitat negociadora des del somriure i l'amabilitat: «una combinació de visió, rigor i humanitat».

Un llegat que la Universitat de Barcelona vol mantenir viu a través de la concessió de la Medalla d'Honor de la Universitat de Barcelona, amb la decisió de batejar la sala de juntes del Rectorat com a sala de juntes Gaspar Rosselló i amb el lliurament, a partir del pròxim curs, de la Medalla Gaspar Rosselló

per a premiar el mèrit a la gestió universitària.

Teresa Rofes, la seva vídua, va recollir la Medalla d'Honor, va expressar des de la serenor i l'emoció l'agraïment en nom propi i de la família i va evidenciar el que molts probablement sabien: «en Gaspar va convertir la Universitat de Barcelona amb la seva família ampliada».

Les arrels porrerencs d'en Gaspar han quedat per sempre lligades a la Universitat de Barcelona perquè el seu llegat quedi per sempre a la memòria col·lectiva.

FE D'ERRADES

Al passat número, a l'article referit a Ramon Rosselló Vaquer hi ha un error: l'autor del llibre *Porreres en el segle XIII*, Porreres, 1974, és Ramon Rosselló Vaquer sense compartir autoria amb altri.

ESTABLITS A SON COTA (1862)

Maria Barceló Crspí

És sabut que la parcel·lació de possessions, arreu de Mallorca, en mans de l'aristocràcia de la capital ve d'enrere, però amb certa incidència al segle XIX. Aquest fet evidenciava la fallida econòmica de grans senyors de Ciutat i oferia la possibilitat d'augmentar les propietats de la mà major local o accedir a trossos de terra per part de gent més humil.

Al terme de Porreres la possessió de son Cota n'és un cas manifest.

El 13 de febrer de 1872 comparegueren davant el notari Miquel Pons i Barrutia; d'una part, Ramon Ferrandell de Maroto i Puigdorfla, de 50 anys d'edat i, d'altra part, Joan Fortuny i Sureda, de 58 anys, ambdós casats i veïns de Ciutat. La compareixença era per a tramitar una compravenda.

Manuel Ferrandell, pare de Ramon, havia deixat en herència al seu fill la possessió de son Cota que li adjudicà el 31 de desembre de 1870.

Ramon decidí alienar son Cota en «pequeñas porciones», dividint la possessió en quatre parts de nord a sud «con dos caminos de cuatro metros de ancho o sea un destre [...] empiezan en las Baulenas con dirección a Bellviurer y subdividió después los cuatro trozos en pequeñas suertes».

Joan Fortuny comprà el domini útil d'una porció de son Cota marcada en el plànol amb el número 48 al seu extrem cap al nord que comprenia l'hort i porció de terra adjunta. Unes 8 quarterades i 30 destres que són 5 hectàrees, 73 àries i 58 centímetres.

S'assenyalen com a confrontants la possessió de Bellviure del mateix Fortuny, son Drago i terres de dit Ramon i terres d'Antoni Sitjar. Es fa referència a un camí de 4 metres d'ample comú als posseïdors de finques a son Cota que empalma amb un camí que va de Lluçmajor a Felanitx prop dels Moreis. El document aporta molts més detalls.

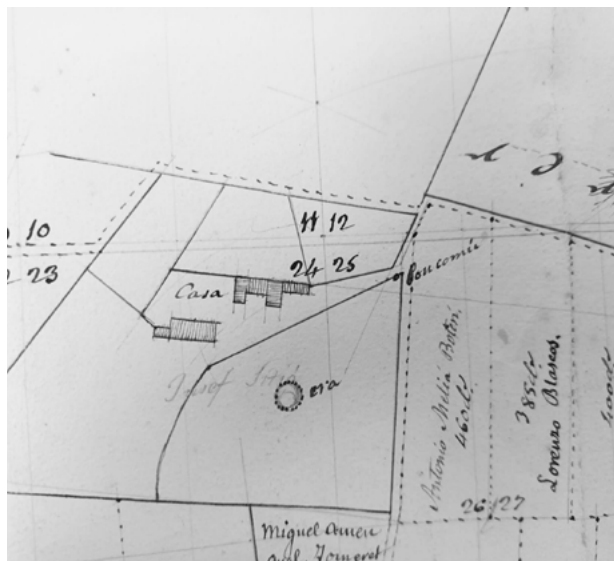
El preu convingut va ser de 4.800 lliures equivalents a 15.944 pessetes i 63 cèntims.

En la venda no es comprenia l'alou que es reservava Ramon. Mentre, Joan havia de satisfer el lluís-

me al 2% així com el dret d'hipoteca, escriptura i demés despeses del traspàs.

Serien comuns als compradors de terres a son Cota, els camins marcats en el plànol i també «el pozo llamado de la Casa con cuatro destres de tierra contiguos, salva la servidumbre al mismo pozo que ya tiene el predio Bellviurer» que era de Joan Fortuny.

Actuaren de testimonis Senén Vich i Alou, de Ciutat, i Antoni Bisquerra i Morro, d'Algaida.

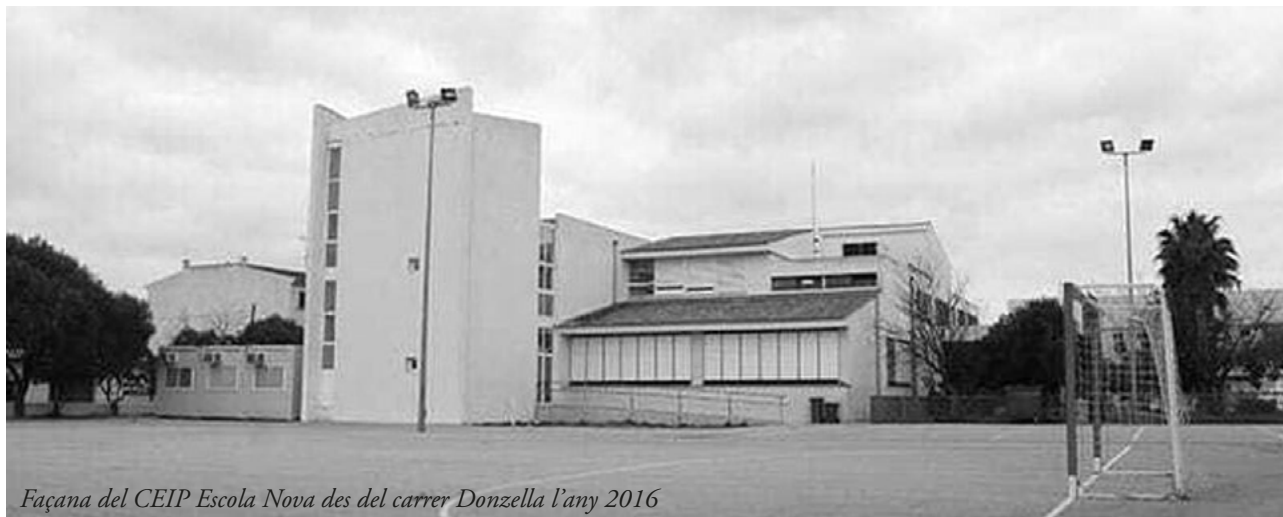
Detall del plànol dels establits de son Cota. Casa, era, pou comú (d'ús públic o dels veïnats).

50È ANIVERSARI DEL CEIP CLIMENT SERRA I SERVERA

Tomeu Barceló Sansó

Façana del CEIP Escola Nova des del carrer Donzella l'any 2016

El 2026 serà un any molt especial per al CEIP Climent Serra i Servera: estam d'aniversari! La nostra escola compleix 50 anys! Per això els nins i nines han començat a preparar-li una gran festa perquè tota la gent del poble en pugui gaudir. Tot el poble porrerenc es pot sentir orgullós i pletòric de celebrar el mig segle del centre: és motiu d'alegria i felicitat commemorar l'aniversari d'aquesta institució tan especial.

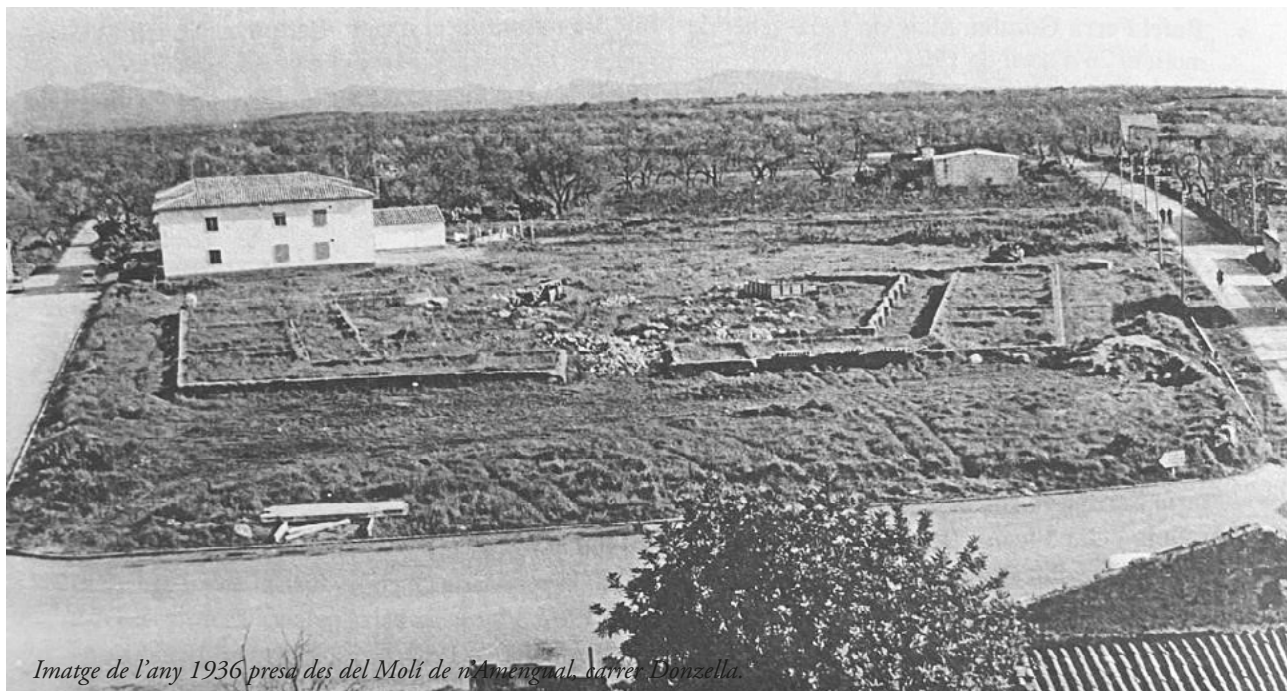
El 24 d'abril de 1976, després de quaranta anys del començament de les obres, es va inaugurar l'escola, a la qual inicialment li posaren el nom de *Colegio Nacional Mixto*, però que el 18 de juny de 1985 passà a denominar-se *CEIP Escola Nova*, en referència al nom popular que el solar havia adquirit des de l'any 1936. El 27 de setembre de 2021 el Ple de l'Ajuntament de Porreres va aprovar el canvi de nom a *CEIP Climent Serra i Servera* en honor al mestre picapedrer que va iniciar les obres l'any 1936 i que fou assassinat el mateix any a causa de la represió franquista exercida durant la Guerra Civil.

L'escola constitueix per a tots els infants la primera institució social fora de la família i té una de les funcions més importants: conservar en el temps la identitat cultural. Però el CEIP Climent Serra

i Servera transmet valors des de molt abans de la seva inauguració ja que no hauríem d'estar parlant de celebrar els seus cinquanta anys, sinó els seus noranta: el moment en què Climent Serra i Servera col·locà la primera pedra ja forma part de la història de l'escola de Porreres. Per això sempre és necessari «continuar contant el que va passar, perquè ho diran i no ho creuran».

Si tots els habitants de Porreres haguéssiu de cercar alguna cosa que us uneixi, probablement trobaríeu la resposta en algun record de la vostra etapa escolar. L'escola és un pont entre generacions i el que ens uneix a tots i a totes. Entre les seves parets s'hi guarden records, anècdotes, amistats, amors, desamors... L'escola no és tan sols un espai de transmissió de coneixements, és molt més que això. És infantesa, amistats, reconeixement, frustració, unió, records, nostàlgia —tant de manera individual com col·lectiva, tant pròpia com compartida. L'escola ens marca per a tota la vida. Qui no recorda els seus primers amics i amigues? Qui no recorda el nom del seu mestre o mestra? Qui no tornaria, encara que només fos per un instant, a l'escola?

M'encanta parlar amb exalumnes, perquè quan tornen a entrar al centre la seva cara canvia: s'il-

Imatge de l'any 1936 presa des del Molí de n'Amengual, davant Donzella.

Façana actual de l'escola des del cl Donzella.

lumina, es dibuixa un somriure i la mirada va d'un racó a l'altre. Comencen a comparar l'escola actual amb els records de la seva infantesa i, quan finalment s'atreveixen a confessar-te que foren alumnes, ja no poden deixar de compartir moments i més moments: «encara teniu el colomer al terrat?», «me'n record de quan, durant el temps de pati, canviava cromos amb els amics...», «quan em castigaven, sempre m'enviaven a una classe d'aquí dalt»...

Per tot això, pensam que la nostra escola es mereix una gran festa d'aniversari. En un lloc on tants d'infants han celebrat el seu aniversari, és hora que siguem nosaltres qui li preparem el seu

com a mostra d'agraïment per tot el que ens ha donat. Aquesta festa serà per a tots els porrerencs i porrerencques, perquè us pogueu sentir orgullosos de celebrar que fa cinquanta anys que el vostre municipi té escola.

FONTS CONSULTADES

GARÍ, Bartomeu i ROIG, Gabriel (2001). "L'ensenyament a Porreres i la lluita per l'escola nova". *25 anys escola nova 1976-2001*. Publicació commemorativa de la celebració del 25è aniversari de l'edifici del CP Escola Nova. p 22-37.

mleiva@viajespegaso.com
C/ 31 de desembre, 13 - 07003 Palma de Mallorca
Tel. 971 76 34 92 - www.viajespegaso.com

NOVA ADREÇA

L'OBTURADOR

Mercè Oliver Oliver

Els dimarts és dia de plaça, de comprar, de vendre; d'anar i venir sarrietes; de veure els coneguts, els amics; de fer una xerrada, una rialla, un beure (o dos); de badar, de passar gust. De viure.

Barbara-Art
DECORACIÓ - ANTIC

Gabriel Cortés

MESTRE ARTESÀ LLAUNER
FANALS MALLORQUINS - RESTAURACIÓ DE METALLS

Pl Molí de N'AMENQUAL, 10 - Telèfon i Fax 971 64 72 41 - 07260 PORRERES

SUBSCRIU-TE AL LLUM D'OLI AQUÍ
Escaneja aquest codi QR i ompl el formulari

AQUELL MATÍ QUE ET VAIG DIR

Jaume Rosselló Tomàs

Hi ha matins que es deixen estimar
com l'aigua clara d'una pluja perfecte,
llavors serem bones persones,
abrigant tendres somriures
d'infant, d'amants, de contes.

Hi ha matins que ens visita el núvol
d'una tardor plàcida, regal de vida,
pot ser, ens enyorarem bé,
sargint records amb paraules
d'alenyar, d'estimar, de rondalles.

Hi ha matins que guaitam d'alt del núvol,
i oloram el camí que ens espera,
buit de grandeses de tresors de cendra,
ple de petites coses que jugant desperten
l'ànima, la il·lusió, un poema.

Hi ha matins que la felicitat ens saluda,
senzilla, amb la pau que passeja
la mirada clara de la nit oberta,
només perquè ho sàpigues,
de somnis, de llunes, de vespres.

UNA VIL·LA COM UNA ALTRA, UNA VIL·LA COM CAP ALTRA

Catalina Quetgles Rosselló

Això era i no era una vil·la ni més guapa ni més
lletja que qualsevol altra de Mallorca, ni més fada
ni més salada que cap de les de devora.

On es deia "bon dia" en passar per devora d'algú,
i s'anava alerta d'aparcar davant de la porta de
ningú.

Aquesta vil·la tenia una piscina, on s'hi refrescaven
a l'estiu infants i grans, més tard s'hi faria aquagym
i natació tot l'any.

Alguns veïnats hi tenien porcs, conills i someres,
galls i gallines, fins que alguns d'aquests animals
es va creure convenient que es traslladessin a fora
vila.

Qui més qui menys hi cremava fems quan li mo-
lestaven; això es va acabar prohibint, canviant-ho
pel porta a porta, quin encert! La roba estesa ja no
pudia.

Tenia una biblioteca molt guapa, però ai, pobreta!,
mai ben dotada, ni ben guardada, ni oberta quan
se la necessitava...

En aquesta vil·la, amb els anys, les coses van anar
c canviant (però la biblioteca mai!).

Tot i que avui dia, a primera hora, es pot sentir i
ensumar la resistència; l'olor de plàstic cremat i el
cant dels galls inunda encara alguns carrers per a
deixar-ne constància.

Alguns costums perduren i altres canvien, i aquest
darrer, per mi, desapareixeria, i no el "bon dia".

Ah! I la piscina! Ai, d'això més val no xerrar-ne,
vos entristiria...

ETIMOLOGIA

Cesca A. Roig Sampol

SIBIL·LA

Cant de la nit de Nadal que parla dels senyals del judici final i l'adveniment de Crist posats en boca de la sibil·la Eritrea. *També: cant de la sibil·la*

• Etimologia

Del llatí *sibylla*, i aquest, del grec *sibylla*, dona que hom suposava que tenia el do de predir l'esdevenidor.

PESSEBRE

Representació figurativa del naixement de Jesús, que es fa durant el temps de Nadal. Valencians i balears no fan servir pessebre en aquest sentit; la forma habitual és betlem.

• Etimologia

Del castellà pesebre, llatí *praesepe*, 'establia; menjadora'; el castellà podria provenir del valencià *pe-sebre*, 'menjadora', tenint en compte que les figures del pessebre foren introduïdes a Espanya al s. XVIII per artistes valencians.

CAGANER

Personatge popular del pessebre nadalenc, representat per una figureta de pastor en actitud de cagar.

Segons el folklorista Joan Amades és com un amulet, una forma d'invocar la fortuna: mentre adora l'Infant, adoba el terreny i fa vots per a la propera collita.

• Etimologia

De *cagar*, del llatí *cacare*, mateix significat, mot de formació expressiva.

CALENDA

Primer dia de cada mes, segons el calendari romà.

• Etimologia

Del llatí *calendae* calendari, *calendarium* agenda que enregistra els deutes, almanac.

SERMÓ DE LA CALENDA

Parlament que anuncia el naixement de Jesucrist. Sol esser de curta durada. El text de què deriva es remunta al s. IX i està relacionat amb el martirologi, l'encapçalament del qual era l'expressió octavo kalendas ianuarii, que donà nom al sermó. Ben d'acord amb el protagonisme de nins en les celebracions al voltant de la festa de Nadal, tant a les parròquies com a esglésies, començà a esser recitat, de memòria i en català, per un nin del cor vestit de capellà predicador.

CAVALCADA DE REIS

Desfilada amb carrosses que es fa el 5 de gener per l'arribada dels Reis d'Orient.

Variant balear: colcada

Formes incorrectes: *cabalgata, *cabalcata, *cabalgada, *cavalcata, *cavalgada, *cavalgata.

ELS REIS D'ORIENT

Personatges que, segons l'Evangeli de Mateu, van anar a adorar el nen Jesús amb tres presents: or, encens i mirra. Se'ls atribueix la condició de savis i mags.

Tradicionalment també anomenats pel color: el rei blanc (Melcior), el rei roig (Gaspar) i el rei negre (Baltasar). En la tradició cristiana occidental, Baltasar és sovint representat com el rei d'Aràbia, Melcior com el rei de Pèrsia i Gaspar com el rei de l'Índia. També anomenats Ses Majestats.

PER NADAL, QUI RES NO ESTRENA, RES NO VAL

Refrany que es diu perquè les festes de Nadal solen ser l'ocasió de mudar-se i estrenar un vestit o alguna altra peça de roba.

• Etimologia d'estrenar

Del costum de gratificar algun servei amb roba o coses d'ús personal sorgí el sentit dusar o fer alguna cosa per primera vegada i el postverbal estrena (del llatí *strena*, 'presagi', 'obsequi que es fa en dia de festa perquè serveixi de bon auguri') amb l'acceptació d'ús o realització d'alguna cosa per primera vegada.

DURAR DE NADAL A SANT ESTEVE

Dita popular per exagerar la curta durada d'alguna determinada cosa. No durar gens, ésser molt curt. Es diu perquè el dia de Sant Esteve és el que segueix immediatament al de Nadal.

NADAL PLUJÓS, PER AL CAMP SEMPRE ÉS PROFITÓS

La pluja en el mes de desembre sempre fa bo en el camp.

Per Nadal una passa de gall,
per sant Esteve una passa de llebre i
per sant Antoni, una passa de dimoni
Es refereix al temps que el dia de llum solar s'allarga.

	
NIT DE NADAL	NIT BONA / NOCHEBUENA
NIT DE CAP D'ANY	NIT VELLA / NOCHEVIEJA
ARBRE DE NADAL	S'ARBOL
CANTAR NADALES	CANTAR VILLANCICOS
MENJAR RAÏM	FER SES UVAS
GARLANDA	GUIRLANDA

PALESTINA I ISRAEL. L'ETERN CONFLICTE

Sebastià Lliteres Lliteres

Parlar del conflicte entre Israel i Palestina és una tasca complexa: és un enfrontament que s'estén al llarg de més de cent anys i que desperta sensibilitats profundes arreu del món. No és només una guerra territorial, sinó un conflicte carregat de simbolisme, identitat i memòria col·lectiva, transmès de generació en generació. El que avui veim —violència, odi i deshumanització— és el resultat d'un llarg procés històric marcat pel colonialisme occidental i la seva ambició de control sobre l'Orient Mitjà.

Des que els defensors del sionisme (un moviment nacional jueu que cerca un territori segur on concentrar tots els jueus del món davant les persecucions patides a Europa) començaren a promoure l'arribada de jueus d'arreu del món a Palestina, un territori colonitzat pels anglesos després de la Primera Guerra Mundial i de la caiguda de l'Imperi Otomà, el conflicte entre jueus i àrabs ha anat en augment. En bona part, perquè els primers començaren a ocupar les terres dels segons, fins que el 1948 es fundà l'Estat d'Israel. Des d'aquell moment, en un context en què els jueus tenien la simpatia de mig món a causa d'haver patit el terrible i mai prou recordat Holocaust, s'han succeït diverses guerres (1948, 1956, 1967, 1973 i diverses intifades) que, molt resumidament, han permès a Israel anar ocupant territoris de forma il·legal a través de la instal·lació de jueus colons en el que s'anomenen «Territoris Ocupats». Són unes terres que haurien d'estar habitades per àrabs i governades per àrabs. En realitat, són assentaments israelians habitats per jueus molt radicalitzats que, per

suposat, augmenten les tensions entre les poblacions, a part d'obligar milers de palestins a viure en camps de refugiats des de fa dècades. Un còctel perfecte per a entendre el sorgiment de grups radicalitzats com Hamàs.

A tot això, s'hi han d'afegir diversos intents d'acords de pau, com els Acords d'Oslo de 1993, que semblaven obrir una esperança. Però el fatídic assassinat d'Isaac Rabin (primer ministre israelià que va firmar els acords) per part dels sionistes radicals, l'ascens de l'extrema dreta israeliana i la continuació dels assentaments van frustrar la pau. No li van perdonar, a Rabin, que es donàs la mà amb Yaser Arafat.

Els que vivim avui dia hem presenciat una matança brutal a la regió de Gaza per part de l'Estat d'Israel, en resposta a un greu atac terrorista de Hamàs. Diversos sectors socials han considerat un genocidi allò succeït contra Gaza, perpetrat pel govern de l'ultradreta Netanyahu. Sense cap dubte, i si parlem en termes històrics, el govern israelià ha aprofitat l'excusa de l'atemptat de Hamàs per a destruir la Franja de Gaza i, en un futur ben proper, annexionar-se il·legalment aquest petit indret palestí i ocupar-lo posteriorment com ha fet Israel amb altres territoris, els anomenats Territoris Ocupats. És ben possible que d'aquí a uns anys, quan es faci el mapa de la zona, Gaza aparegui del mateix color que els territoris de Tel Aviv o Natzaret.

Però els defensors del sionisme arreu del món, fins i tot els que es mostren en contra de l'actuació israeliana, s'han afanyat a posar en dubte l'ús de l'expres-

sió «genocidi» apel·lant al fet que només el Tribunal Penal Internacional pot emetre aquest qualificatiu. És a dir, hi ha hagut gent que s'ha preocupat més per quin nom s'utilitzava per a qualificar la qüestió, que no per la qüestió en si. Això ha desviat l'atenció i ha desvirtuat el debat sobre el que estava patint la població gazatina. Europa ha deixat que s'assassinin unes 70.000 persones dels dos milions que hi vivien abans de la guerra. Dificilment podrà, la Unió Europea, mai més donar lliçons de Drets Humans, quan no ha estat capaç d'aturar aquesta massacre.

Com a conseqüència de les protestes que s'han donat contra aquesta situació, alguns defensors del sionisme han alertat d'un augment de l'antisemitisme, entès com a qualsevol acció o expressió contrària a l'existència del poble jueu. Però, tot i que no negaré que és possible que hi hagi aquestes expressions en alguns casos, el que hi ha hagut són expressions que des de dues vessants diferents han volgut mostrar l'oposició al que ha passat a Gaza: l'antisionisme per una banda (oposició a l'existència de l'Estat d'Israel) i l'oposició al govern de Netanyahu i a les seves accions (sense qüestionar l'existència d'Israel), per l'altra banda.

Tanmateix, difícilment s'acabarà amb l'Estat d'Israel. Existeix des de 1948 i té el beneplàcit i l'ajuda

d'Occident, com a punt estratègic a Orient Mitjà. A més, ja són moltes les generacions d'israelians que han nascut i crescut essent-ho, encara que ho hagin fet damunt una terra ocupada als àrabs. Per tant, entenent que Israel ja està consolidat com a projecte iniciat i perpetuat pel sionisme, allò que sí que té sentit segons la meua opinió és exigir el final de les actuacions del govern israelià a Gaza i també als territoris ocupats. En aquest sentit, falta contundència del món occidental per a obligar a Netanyahu i als seus seguidors a complir la legislació internacional. Si la solució és la dels dos estats o un sol estat que no es basi en el sionisme, ho hauran de decidir els ciutadans d'aquella contrada.

Molts són els fets que han succeït en aquests darrers trenta anys i que han agreujat la situació a l'Orient Mitjà. Però l'arribada de Donald Trump a la presidència dels EUA, juntament amb l'onada d'extrema dreta que ha canviat el paradigma de la política mundial, ha permès crear les condicions òptimes perquè Netanyahu pogués dur a terme el seu pla d'expansió sense miraments i, sobretot, sense oposició real a nivell mundial. Aquesta impunitat, malauradament, és la que sembla que ha de dominar els anys que venen a nivell internacional. I, mentrestant, l'Europa dels «valors», expectant.

EL MÓN DAVANT DEL NAS

Joan Mesquida Sampol

A tots ens ha passat alguna vegada cercar les ulleres o les claus de ca nostra i no trobar-les, tot i dur-les a la mà o tenir-les davant del nas. Són situacions quotidianes en què sembla que la vista o el cervell no fan bé la seva feina. Si ens hi fixam, però, no veure allò que tenim al davant és el més normal del món. Les persones funcionam de forma gairebé automàtica en la majoria de les tasques, de manera que podem, per exemple, conduir i escoltar les notícies per la ràdio o parlar amb la persona que tenim al costat. Es tracta d'un automatisme que té a veure amb l'aprenentatge: quan ens ensenyen a conduir, no perdem detall de res i ni ens n'adonam si la ràdio està engegada o no. En canvi, quan ja en sabem, actuam de forma automàtica malgrat que el nostre cervell no abaixi la guàrdia del tot i, quan passa alguna cosa inesperada, de seguida deixam d'escoltar i prestam atenció a la carretera.

Això, que pot semblar obvi, és interessant per a entendre les diferències que hi ha entre la manera de pensar de les persones i la manera de pensar, per exemple, d'una màquina. Ara que es comencen a popularitzar eines basades en intel·ligència artificial generativa (IAG), és a dir, aquella intel·ligència que té la capacitat de crear continguts per ella mateixa o mantenir una conversa simulant conductes humanes, és freqüent trobar gent que fa comparacions entre un humà i una màquina. Aquestes comparacions ja es feien al segle passat, per exemple, quan algun superordinador guanyava un gran mestre d'escacs. Si els escacs són un joc de pensar, deia la gent, llavors les màquines pensen millor que nosaltres. La qüestió és, però, si pensen igual.

Quan es tracta de processar grans quantitats d'informació, els humans no tenim res a fer devora les màquines. Eines amb IAG, com el ChatGPT, estan demostrant una gran eficiència amb tasques lògiques, com la redacció de codi informàtic, però també són eines molt eficients redactant informes o fent diagnòstics a partir de l'anàlisi d'imatges mèdiques. Inevitablement, la IAG acabarà fent tasques que els humans deixarem de fer, de la mateixa manera que avui gairebé ningú renta la roba a mà o resol arrels quadrades sense calculadora. Ara bé, que les màquines facin la nostra feina no vol dir que siguin com nosaltres.

A diferència d'un humà, un robot amb IAG mai perd de vista allò que té al davant. Ho veu tot i ho

analitza tot, però com que pot fer-ho molt ràpidament, fa la sensació que actua com una persona. Aquesta capacitat seva, però, no el fa millor que nosaltres, el fa diferent, perquè per als humans, el fet de no haver d'estar pendants de tot el que passa davant nostre ens atorga una capacitat fonamental: la d'abstreure'ns de la realitat. Aquesta capacitat d'abstracció, de ser físicament en un lloc i ser mentalment molt lluny, és la que ens ha permès, al llarg de segles, aprendre coses noves, entendre les lleis de la natura, crear històries o compondre una simfonia.

Algú pot dir que, ja avui, la IAG pot crear música o escriure un poema d'amor, però no és el mateix. La IAG és bona imitant els models humans, i fins i tot millorant-los, però no per a rompre els esquemes del model imitat, com sí que fa la genialitat humana. La IAG pot escriure sonets imitant Shakespeare, però d'ella no sortirà un nou Baudelaire. Pot parlar sobre el patiment per una pèrdua, això no obstant, allò que ens transmetrà no deixarà de ser una mera simulació, ja que cap màquina sap què és el dolor, l'alegria o l'amor. De la mateixa manera que un ornitòleg pot conèixer en detall la fisiologia dels ocells i posseir també coneixements d'aerodinàmica, però amb això mai sabrà ni podrà descriure com deu ser la sensació de volar.

Sent realistes, però, el fet és que la IAG pot produir creacions molt semblants a les nostres, malgrat que manquin de l'autenticitat que té la creació humana. La facilitat amb la qual fa les coses i el seu cost baix, sobretot en esforç i dedicació, són temptadores. El problema és l'efecte que això té sobre les persones. Avui tothom té una calculadora a mà, però a la majoria els costa fer una operació matemàtica bàsica de cap o amb llapis i paper, cosa que no passava als nostres padrins. Si la IAG ens lleva la necessitat d'haver d'escriure, o de pensar què o com escriure, on acabarem com a espècie? A diferència del treball físic, que el fan molts altres animals, la creació intel·lectual o artística sempre ha estat una activitat pròpiament humana. Hem de renunciar a ella en favor de les màquines amb la frivolitat ingènua que molta gent ho fa? Malauradament, el que de vegades hi ha davant del nas i no veiem pot ser ben perillós. En molts d'aspectes, persones i màquines pensam diferent, però si una cosa tenim en comú a l'hora de pensar és la capacitat d'equivocar-nos.

POBLES AMABLES AMB ELS INFANTS: UNA APOSTA PER AL FUTUR

Antònia M. Amengual

D'entrada hauríem d'assumir que aquesta condició no s'aconsegueix tan sols amb la instal·lació d'un parell de parcs infantils o amb l'encaix d'algunes activitats puntuals a les festes del poble. Parlam de municipis que posen els drets dels infants al centre, que escolten la seva veu i que dissenyen carrers, places i serveis pensant en les necessitats dels més petits.

Un poble amable amb els infants ofereix espais verds, segurs i accessibles, on jugar lliurement; on moure's amb bicicleta o a peu sigui un costum, sense mirar constantment de reüll el trànsit; on l'entorn fomenti la salut i el benestar.

Un poble amable amb els infants no requereix d'inversions faraòniques, sinó d'una mirada diferent, comuna i col·lectiva: també la gent gran i el conjunt de la ciutadania necessita carrers segurs, zones verdes i activitats saludables. És un model de convivència més humà i sostenible, que enforteix els vincles socials i la identitat comunitària. Però... com es passa de les paraules als fets? Amb predisposició, voluntat i passes acumulatives.

A curt termini, un poble amb mirada perenne d'infant ha de crear un Consell de la Infància amb canals de difusió continus i adaptats a les seves edats, perquè puguin opinar i fer propostes. Ha de posar en marxa camins escolars segurs, amb senyalització clara, passos de vianants visibles i bancs i ombres a prop dels centres educatius. I ha d'obrir espais

de trobada familiars (biblioteca infantil, casal amb racons de joc, tallers gratuïts...) amb horaris reals i tutelats sota criteris pedagògics.

A mitjà termini, s'han de redissenyar places i carrers principals, amb manco cotxes i més vida: els infants ja no juguen al carrer perquè aquest ja no és un lloc on poder jugar. S'han de repensar els parcs infantils, fer-los inclusivament i naturals. No només amb gronxadors o elements artificials: és necessari tocar terra i envoltar-ho tot de vegetació. S'han d'impulsar projectes entre generacions: activitats amb infants i gent gran (hort comunitari, conta contes, jocs tradicionals...). I s'ha de facilitar el lleure i l'esport inclusivament, adaptant-lo a cada diversitat funcional.

I a llarg termini, s'han de fer transformacions urbanes i culturals profundes. Reorganitzar i urbanitzar el poble a escala infantil, on cada racó sigui un espai segur per al desenvolupament de la seva autonomia personal. S'ha de bonificar el transport públic a infants i joves. S'ha de desplegar una cultura de participació infantil estable i real, sense gestos interessats i convertir, en definitiva, el municipi en un "Poble amic de la infantesa", reconegut per l'UNICEF, amb un pla estratègic estable.

Perquè un poble que cuida els infants és, en essència, un poble que cuida la vida.

L'Escrivania
cafeteria • restaurant
Can Parri
botiga

LLG FUSTERIA
LLITERAS GARI
Portes i Cuines fetes a mida
C/. Major, núm 61 - 07260 PORRERES (Mallorca)
Taller: Ctra. Porreres - Montuiri, Parcela 250
Telef. i Fax 971 16 84 66

L'ASSOCIACIÓ DE PREMSA FORANA DE MALLORCA (APFM) I LA UIB INCORPOREN PROP DE 2.000 NOUS EXEMPLARS A LA BIBLIOTECA DIGITAL DE LES ILLES BALEARS (BDIB)

Prensa forana

Associació de Premsa Forana de Mallorca (APFM)

L'Associació de Premsa Forana de Mallorca (APFM) va néixer sota l'impuls d'algunes publicacions històriques davant la necessitat dels seus representants d'establir relacions i, també, per tractar les possibles solucions de les problemàtiques comunes que tenien aquestes publicacions.

Les publicacions de l'APFM tenen una incidència extraordinària en els seus àmbits de difusió i gaudeixen d'una història més que centenària. Els mitjans associats a Premsa Forana viuen avui un procés d'adaptació a les noves tecnologies i de creixement. L'àmplia difusió, la seva gran popularitat i la seva proximitat i accessibilitat fan que siguin mitjans molt llegits, molt tinguts en compte i fins i tot estimats per la població local. El tiratge global real —considerant tots els números que en surten per any— és de més d'1.400.000 exemplars.

Les revistes que han format i actualment formen part de l'APFM han anat dipositant a la seu social els exemplars corresponents a la seva periodicitat. Des de fa trenta anys, s'ha anat acumulant a la seu social de Sant Joan un fons documental impressionant format per més de cent revistes, entre setmanaris, quinzenals, mensuals, bimestrals i trimestrals, que omplen els prestatges de l'Associació. Al llarg dels anys el volum i espai que ocupen obliga a fer necessària una preservació digital de les revistes per poder-les consultar i posar-les a l'abast a la xarxa.

Per això, l'APFM, en compliment de les seves finalitats de crear, transmetre i difondre la cultura i els coneixements científics, tècnics i professionals, crearà, amb la col·laboració i el suport tècnic de la UIB, un dipòsit des del qual es difondran en forma oberta (gratuïta) les revistes associades per permetre'n la difusió i posada a disposició a través de la xarxa Internet, facilitar-ne la consulta per mitjà d'una interfície comuna i assegurar la preservació dels continguts, tot respectant la naturalesa i els criteris propis de cada publicació i en benefici de l'interès general.

Aquesta col·lecció consta de 11708 articles

Legal | Crèdits | Contacte | OAI Records | Admin
Biblioteca digital desenvolupada per l'Àrea de Biblioteca, Documentació i Arxiv. Unitat de Digitalització i Preservació Digital.

L'Associació de Premsa Forana de Mallorca (APFM), en col·laboració amb el Servei de Biblioteca i Documentació de la Universitat de les Illes Balears (UIB), ha culminat una nova fase del projecte de digitalització del seu fons, sumant 1.999 nous números de revistes de premsa forana a la Biblioteca Digital de les Illes Balears (BDIB). Això ha estat possible gràcies a una subvenció del Servei de normalització Lingüística del Consell de Mallorca.

Aquesta iniciativa reafirma el compromís de l'APFM amb la preservació del llegat històric i cultural del periodisme en llengua catalana de les Illes Balears i garanteix la seva difusió gratuïta i universal a través de la xarxa.

Un tresor periodístic a l'abast de tothom.

Els nous exemplars s'integren a la Col·lecció de l'Hemeroteca de l'APFM dins de la BDIB, un repositori digital que ja va iniciar el seu camí el

2008. Amb aquesta actualització, es facilita l'accés a documents històrics que reflecteixen la vida social i cultural de la nostra regió.

Què s'ha incorporat en aquesta fase?

S'han actualitzat vuit importants col·leccions d'hemeroteca, incloent-hi publicacions de referència com:

- *Llucmajor* (404 números)
- *Veu de Sóller* (776 números)
- *Fent Carrerany* (251 números)
- *Mel i Sucre* (236 números)
- *Campanet* (165 números)
- *Felanitx* (152 números)
- *Sa Sella* (133 números)
- *Ressò de Campos* (2 números)

En total són prop de dos mil nous documents catalogats, indexats i amb text complet extret (OCR), cosa que permet una cerca més eficient i una consulta més còmoda per part de la ciutadania, investigadors i estudiants.

Per al president de l'APFM Rafel Puigserver Pou, «cada exemplar que digitalitzam és una finestra oberta al passat recent dels nostres pobles, una peça clau per entendre l'evolució de la nostra llengua i cultura. Hem aconseguit fer un pas ferm per garantir que aquest patrimoni periodístic sigui inesborrable i accessible per a tothom».

La voluntat de Premsa forana és la de continuar treballant amb la UIB per incorporar els milers de números que encara resten per digitalitzar en properes fases. «La Premsa Forana és la memòria viva de Mallorca, i ara més que mai, aquesta memòria és digital i universal», ha manifestat el president de l'entitat.

Preservació i accés universal

A banda de la digitalització i la posada a disposició en línia, s'ha garantit la preservació digital a llarg termini d'aquests números de revista mitjançant

la seva ingesta al Sistema de Preservació Digital de la UIB, protegint aquest valuós patrimoni contra l'obsolescència tecnològica.

L'APFM assegura que, malgrat les dificultats operatives i la complexitat tècnica de la gestió de grans volums de dades, el projecte es concep com una iniciativa a llarg termini. L'Associació es compromet a continuar treballant en futures fases per processar i incorporar la resta de documents previstos inicialment, així com noves addicions, aprofitant la metodologia ja establerta.

Consulta la col·lecció actualitzada: Podeu consultar els prop de 2.000 nous exemplars, juntament amb tot el fons digitalitzat de la Premsa Forana de Mallorca, a l'enllaç:

<https://ibdigital.uib.es/greenstone/library/collection/premsaForanaMallorca/page/about>

**Consell de
Mallorca**

EL LLUM D'OLI TAMBÉ ÉS VOSTRE

T'agradaria veure publicada la teva opinió al *Llum d'Oli*? Tens alguna queixa, suggeriment o proposta? Vols col·laborar amb nosaltres? Ara pots fer-ho a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com, o en persona quan ens topis pel carrer!

Si t'interessa, pots consultar els números anteriors en format digital a l'apartat «*Llum d'Oli*» de la nostra web www.agrupaciocultural.porreres.cat

Volem ser la veu del poble! El *Llum d'Oli* és cosa de tothom!

**Escaneja el QR
per accedir al
formulari!**

DINAR DE QUINTES DE L'ANY 1950

D'esquerra a dreta, fila de dalt: Francisca Lliteres, Antònia Montserrat, Francisca Lliteres, Petra Gomila, Bàrbara Segura †, Joana Matas, Maria Antònia Cerdà, Dolores Salas i Maria Dolores Alcalde †.

D'esquerra a dreta, fila de baix: Maria Melià, Bàrbara Mora, Margalida Bonnín, Bàrbara Grimalt, Francisca Servera †, Margarita Segura, Miquela Vidal i Magdalena Roig. Fotografia cedida per Margalida Cortès.